

Романовський Денис Дмитрович

Студент 1-го курсу ФСП НТУУ „КПІ”

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН

В регулюванні суспільних відносин основну роль відіграє право, а тому доречно буде пояснити, як саме право регулює відносини між суб'єктами правовідносин, дати визначення таким поняттям як „правовідносини”, „правовий статус особи”, „юридичний обов'язок”, роз'яснити регулятивну функцію права.

По-перше треба пояснити термін „суб'єкт права”. Суб'єкт права – це особа чи організація, за якими держава визначає здатність бути носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків. У сучасній юридичній літературі поняття „суб'єкт права” частіше за все використовується як синонім термінів „суб'єкт” чи „учасник правовідносин”. (1: с. 438)

Правовідносини - це врегульовані нормами права вольові суспільні відносини, що виражаються в конкретному зв'язку між правомочними і зобов'язаними суб'єктами - носіями суб'єктивних юридичних прав, обов'язків, повноважень і відповідальності - і забезпечуються державою. Такі відносини існують в усіх сферах суспільного життя, і створюють в ньому правопорядок, надають стабільного і цілеспрямованого характеру.

Важливо відмітити що держава не може за допомогою правових засобів довільно змінювати первинний характер тих чи інших відносин, а тим більше створювати нові. Вона за допомогою законів може лише прискорювати розвиток відповідних відносин, враховувати тенденції, давати простір для прояву позитивних начал, і навпаки, стримувати негативні й застарілі зв'язки і процеси. Право виступає в ролі регулятора і стабілізатора суспільних відносин. (1: с.432-433)

Регулювання суспільних відносин, як основна функція права, знаходить свій вираз у формі нормативних або правозастосовчих актів, здійсненні загальних або конкретних правовідносин, встановленні правового статусу особи (громадянина, людини), визначенні компетенції державних органів та

юридичних осіб і тд. Особливості данної функції права полягають перш за все в установленні позитивних правил поведінки, організації суспільних відносин та координації соціальних взаємозв'язків. (1: с.324)

Це здійснюється за допомогою дозвільних, заборонних, а також зобов'язуючих норм.

Тобто регулятивна функція права покликана закріпити в нормах права бажану поведінку суб'єктів правовідносин, з метою встановлення в суспільстві, на яке поширюється це право (право певної країни діє лише на її території), порядку, добробуту та стабільності.

Правовий статус особи – це юридичне закріплення становища людини і громадянина в сучасному суспільстві, результат політико-правового зв'язку особи з державою. (3: с.161)

Такий статус мають особа, відокремлена група осіб, а також сукупність всіх осіб у суспільстві в цілому.

Правовий статус особи відображає юридичне закріплення досягнутого суспільством обсягу свободи особи. Він ґрунтується на сучасному вченні про свободу, в підвалинах якого лежать такі ідеї:

1. усі люди вільні від народження, і ніхто не має права відчужувати їх природні права. Забезпечення і охорона цих прав є головним обов'язком держави.

2. свобода особи полягає у можливості робити все, що не завдає шкоди іншій особі.

3. межі свободи можуть визначатися законом, який відповідає праву, а право є мірою свободи.

4. обмеження прав є можливим виключно з метою сприяння досягненню загального добробуту в демократичному суспільстві.(2; с377-378)

Важливо відмітити що особа перетворюється на суб'єкта права не автоматично, вона має бути визнана такою законами держави і насамперед її конституцією. Для успішного реформування суспільства і держави в демократичному напрямку необхідно, щоб правовий статус особи був

юридично чітким, вбирає в себе загальнолюдські досягнення в галузі прав людини.

Юридичний обов'язок являє собою передбачену законом необхідність певної поведінки однієї особи – суб'єкта правовідносин в інтересах іншої особи, що має відповідне право. Деякі вчені визначають юридичний обов'язок як усвідомлення обмеження своєї волі, тобто людина має узгоджувати свою поведінку з вимогами, що пред'явлені до неї.

Юридичні обов'язки, як і права покладаються на всіх учасників правовідносин. (1: с 435-436)

Отже, беручи до уваги все вище сказане, можна зробити висновок що регулювання суспільних відносин, як явище, являє собою сукупність різних аспектів юридичної науки, які тісно взаємодіють, доповнюючи таким чином одне одного. Важливо також зазначити, що оскільки ця наука постійно розвивається, то такий її прояв як регулювання суспільних відносин має багато перспектив для розвитку та вдосконалення, як в Україні, так і закордоном.

Література:

(1) О.В. Зайчик, Н.М. Оніщенко, „теорія держави і права” академічний курс.

(2) О.Ф. Скакун, „теорія держави і права”

(3) Л.М. Шестопалова „теорія держави і права” навч. Посібник.